

Stundas plāns “Redzēt pasauli citām acīm: Dauna sindroms un empātija literatūrā”, 1. stunda

Tēma: Dauna sindroma atspoguļojums literatūrā

Ilgums: 40 minūtes

Mācību priekšmets: Literatūra I vidusskolai (10.–11. klase)

Laiks	Ko dara skolotājs?	Ko dara skolēns?	Komentāri
5 min	<p>Skolotājs stundas sākumā uz tāfeles (vai jebkādas citas skolotājam ērtas platformas, kura visas stundas laikā paliks redzama skolēniem) uzzīmē “saulīti” (apli ar stariem) kurā ierakstīts: “Dauna sindroms”.</p> <p>Skolotājs lūdz skolēnus brīvā formā nosaukt jebkādas asociācijas, faktus un sajūtas, kas rodas, domājot par “Dauna sindromu”, un skolēnu nosaukto fiksē uz tāfeles.</p> <p>Skolotājs izveido atbilžu kopsavilkumu, izceļot atbildes, kas ir līdzīgas un atkārtojas.</p>	Skolēni nosauc savas asociācijas par Dauna sindromu, aplūko izveidoto domu karti.	Vēlams, lai izveidotā domu karte pēc uzdevuma izpildes netiktu nodzēsta un paliktu klases priekšā visu mācību stundu, lai nodarbības noslēgumā to būtu iespējams salīdzināt ar iegūtajām atziņām.
2 min	<p>[1. slaidis]</p> <p>Skolotājs nosauc stundas tēmu un paskaidro tās aktualitāti:</p> <p>Tēma: <i>Dauna sindroma atspoguļojums literatūrā</i></p> <p>Aktualitāte:</p> <p><i>Literatūra ir viens no medijiem, caur kuriem informēt sabiedrību par aktuālām, taču sabiedrībā bieži vien ignorētām vai noklusētām tēmām. Vismaz kopš 20. gs. 2. puses daiļliteratūra</i></p>	Skolēni klausās skolotāja teikto.	

	<p><i>tiek aktīvi izmantota, lai parādītu dažādu sabiedrības grupu perspektīvu, tādējādi attīstot sabiedrības (lasītāju) izpratni un vairojot zināšanas par citu cilvēku pieredzi.</i></p> <p><i>Viena no šādām grupām ir cilvēki ar Dauna sindromu.</i></p> <p>Sasniedzamie rezultāti: skolēni identificē dažādus tekstveides paņēmienus, ar kuru palīdzību daiļliteratūrā tiek aktualizētas problēmas, ar kurām saskaras cilvēki ar Dauna sindromu un viņu tuvinieki.</p>		
2 min	<p>[2. slaidis]</p> <p>Skolotājs īsi iepazīstina skolēnus ar galvenajiem faktiem par Dauna sindromu (<i>uzskaitīti prezentācijā; skat. skolotāja materiālu</i>), uzsverot, ka cilvēki ar Dauna sindromu veido kas ikdienā saskaras ar daudziem stereotipiem.</p>	Skolēni klausās skolotāja teikto.	
15-20 min	<p>[3. slaidis]</p> <p>Individuālais darbs ar tekstu</p> <p>Skolotājs izsniedz skolēniem izdales materiālus ar Džākomo Macariola darba “Mans brālis ķer dinozaurus” fragmentu, īsi pastāsta par šo darbu (<i>skat. skolotāja materiālu</i>) un iepazīstina ar uzdevumu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lasīt tekstu; 2. lasīšanas laikā ar 3 dažādu krāsu zīmuļiem pasvītrot vai iekrāsot: 	<p>Skolēni individuāli lasa tekstu.</p> <p>Uzdevuma otro daļu var pildīt vai nu individuāli, vai pāros, kopīgi pārrunājot lasīto un cenšoties identificēt 3. uzdevumā uzskaitītās tēmas.</p>	<p>Teksta izlasīšana 10.–11. klases skolēnam aizņem aptuveni 10 minūtes, kopā ar pasvītrošanu un pārlesīšanu – līdz 15–20 minūtēm.</p>

	<p>a) vārdus/frāzes, kas atspoguļo Džo uzvedības īpatnības, kas pēc skolēnu domām ir atšķirīgas un raksturīgas Dauna sindromam; → šeit var aicināt skolēnus pievērst uzmanību <u>sajūtu gleznām</u>;</p> <p>b) priekšstatus/stereotipus par Dauna sindromu un izteiksmes līdzekļus, kas raksturo puisi grupas attieksmi pret Džo; → šeit var aicināt skolēnus pievērst uzmanību <u>tēlainās izteiksmes līdzekļiem</u>;</p> <p>b) Džo brāļa (teicēja) sajūtas, puisi grupai nīrgājoties par Džo; → šeit var aicināt skolēnus pievērst uzmanību <u>naratīva veidošanai 1. personā</u>.</p>		
10 min	<p>[4. slaidis] Skolotājs vada diskusiju, kuras laikā klasē tiek pārrunāts katrs no punktiem (katrs atbilst vienai no izvēlētajām krāsām):</p> <p>a) Kā autors raksturo bērnu ar Dauna sindromu (Džo)? Kā viņš atšķiras no citiem, kādas īpašības viņam piemīt? Kā sajūtu gleznas (u. c. paņēmieni) palīdz šo informāciju nodot lasītājam?</p>	<p>Skolēni iesaistās skolotāja vadītajā diskusijā, atbildot uz jautājumiem.</p> <p>Šo daļu ir iespējams īstenot arī kā:</p> <p>a) pāru darbu – skolēni mācību kladēs vai uz atsevišķas lapas veido tabulu, kurā ieraksta atbildes uz jautājumiem un pēc tam iesniedz skolotājam izvērtēšanai;</p>	

	<p>b) Kādi priekšstati, stereotipi ir atspoguļoti fragmentā? Kāda ir bērnu grupas attieksme pret Džo? Kādēļ?</p> <p>c) Kāda ir Džo brāļa attieksme pret notiekošo? Kādēļ viņš sev saka: “Izvēlies viņu, izvēlies viņu!”? Par ko tas liecina? Kādēļ veidojas šāds iekšējais konflikts?</p> <p>Diskusijas laikā skolēniem jānosauc konkrēti piemēri no teksta.</p>	<p>b) grupu darbu – skolēni sadalās nelielās grupās (līdz 4 cilvēkiem) un uz atsevišķas lapas veido domu karti, kur ieraksta atbildes uz vienu no 3 diskusijas punktiem.</p>	
1 min	<p>Skolotājs apkopo stundas laikā gūtās atziņas par veidiem, kā literatūrā var atspoguļot dažādas pieredzes un kā literatūra var tikt izmantota par platformu, lai veicinātu izpratni un empātiju. Šeit var rosināt pārdomas arī par citiem aspektiem, kas ietekmē cilvēku un viņu tuvinieku dzīvi un veicina negatīvu sabiedrības attieksmi.</p>	<p>Skolēni uzklausa skolotāja sacīto, reflektē par nodarbības laikā uzzināto.</p>	

Stundas plāns “Redzēt pasauli citām acīm: Dauna sindroms un empātija literatūrā”, 2. stunda

Tēma: Dauna sindroma atspoguļojums literatūrā

Ilgums: 40 minūtes

Mācību priekšmets: Literatūra I vidusskolai (10.–11. klase)

Laiks	Ko dara skolotājs?	Ko dara skolēns?	Komentāri
5 min	<p>Skolotājs sāk stundu, atgādinot 1. stundas noslēgumā gūtās atziņas un atgādinot par</p>	<p>Skolēni klausās skolotāja teikto.</p>	<p>Stāsts nav obligāti jāuzraksta pilnā formā; šajā uzdevumā uzsvars ir uz <u>stāstniecību</u>, stāsta</p>

	<p>literatūras nozīmi sociālu problēmu aktualizēšanā.</p> <p>[5. slaidis]</p> <p>Skolotājs iepazīstina ar 2. stundas uzdevumu: darbojoties grupās, uzrakstīt īsu stāstu/ainu (300-500 vārdi) 1. personā par cilvēka ar Dauna sindromu pieredzi, pēc iespējas izmantojot tēlainās izteiksmes līdzekļus un sajūtu gleznas. Stāstā obligāti jāiekļauj:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) cilvēka ar Dauna sindromu raksturojums, kas ir pamatots pārbaudītos faktos (piem., grūtībām, ar kurām cilvēks saskaras ikdienā, trūkumi vai priekšrocības tiesību aktos u. tml.); b) stereotipi, priekšstati par cilvēkiem ar Dauna sindromu vai tipisku sabiedrības attieksmi pret šiem cilvēkiem, kura atspoguļo izpratnes trūkumu par Dauna sindromu. <p>Sasniedzamais rezultāts: skolēni rada īsu stāstu 1. personā par cilvēka ar Dauna sindromu pieredzi kādā ikdienas situācijā un prezentē to klasei.</p>	<p>Skolēni sadalās grupās (grupas var iedalīt arī skolotājs, piemēram, izmantojot lozes u. tml. interaktīvas metodes, kas balstās nejaušības principā).</p>	<p>izstrādes procesu un vēstījumu, nevis literāra teksta radīšanu. Skolēni drīkst to pierakstīt arī pa punktiem, fiksējot tikai galvenos izteiksmes līdzekļus, idejas u. tml.</p> <p>Skolēni drīkst stāstos paust arī savus sākotnējos priekšstatus par Dauna sindromu, cenšoties ar literārās izteiksmes līdzekļiem tos vai nu atspēkot, vai nu attēlot no malas, parādot, ka tie ir tikai priekšstati, nevis fakti.</p> <p>Stāstu var veidot gan tradicionālā naratīva formā, gan arī kā dienasgrāmatas ierakstu, vairāku "tvītu" virkni vai ierakstu kādā sociālajā medijā tam atbilstošajā komunikācijas formā u. tml.</p>
20 min	<p>Skolotājs izdala katrai grupai baltu lapu, uz kuras veikt pierakstus, un darba gaitā palīdz grupām,, sniedzot komentārus u. tml.</p>	<p>Skolēni darbojas grupās, veidojot stāstu pēc uzdevuma nosacījumiem, veicot pierakstus uz lapas vai kladē.</p>	<p>Šajā posmā skolēni drīkst izmantot interneta resursus, lai iegūtu informāciju.</p>

		Katra grupa izvēlas galveno stāstnieku, kurš vēlāk prezentēs stāstu visai klasei.	Plašāku informāciju par Dauna sindromu var iegūt šeit: https://daunasindroms.lv
12 min	Skolotājs aicina grupu pārstāvjus prezentēt savus stāstus; uzklausā katru stāstu un pēc nepieciešamības uzdod precizējošus jautājumus, lai precizētu katras grupas izceltos stereotipus, faktus u. tml.	Katra grupa prezentē savus stāstus visai klasei. Pārējie uzklausā prezentācijas.	
3 min	Noslēgums Skolotājs pārrunā abās stundās paveikto, uzdodot jautājumus, piemēram: <i>Vai šis teksts lika jums domāt par Dauna sindromu citādi?</i> <i>Kas jūs pārsteidza?</i> <i>Kādi stereotipi jums šķita visizteiktākie?</i> <i>Vai šīs stundas uzdevums jums lika paraudzīties uz daiļliteratūru no cita skatpunkta?</i> u. tml.	Skolēni reflektē par abu stundu laikā gūtajām atziņām, atbild uz skolotāja jautājumu, iesaistās diskusijā.	